

Kako potpisnici Konvencije o biološkoj raznolikosti izvještavaju o genetičkoj raznolikosti te kako se izvještavanje i praćenje mogu poboljšati?

UVOD

- **Biološka raznolikost** je pod utjecajem različitih pritisaka, kao što su gubitak staništa, klimatske promjene, onečišćenje te brzo širenje patogena. Genetička raznolikost, koja uključuje varijabilnosti unutar vrste, ima središnju ulogu u sposobnosti populacije da se prilagodi i održi u promjenjivom okolišu. Genetička raznolikost obuhvaća jednu od tri razine biološke raznolikosti priznate Konvencijom o biološkoj raznolikosti (*Convention on Biological Diversity – CBD*) te drugim nacionalnim i međunarodnim politikama za njeno očuvanje.
- Usprkos tome, procjena stanja i smjer promjena genetičke raznolikosti još uvijek nisu rutinski uključene u programe i ciljeve očuvanja biološke raznolikosti. To se djelomično može objasniti tehničkim zahtjevima genetičkih metoda te nedostatkom suradnje između genetičara i stručnjaka koji su izravno uključeni u zaštitu i očuvanje prirode. Osim toga, nedostaju pouzdani pokazatelji stanja biološke raznolikosti kojima bi se dobili ključni podaci za izradu okvira biološke raznolikosti nakon 2020. godine.
- Kako bismo bolje razumjeli način na koji države potpisnice CBD-a procjenjuju i čuvaju genetičku raznolikost, detaljno smo pregledali 114 izvještaja (5. i 6. nacionalni izvještaji), u kojima su države potpisnice izvijestile o poduzetim radnjama, utvrđenim prijetnjama i trendovima, te prioritetnim vrstama za praćenje i očuvanje genetičke raznolikosti.

PREPORUKE

Naše preporuke Tajništvu CBD-a i potpisnicima, koje imaju za cilj poboljšati praćenje i zaštitu genetičke raznolikosti kako bi se osigurao dugotrajan opstanak populacija i zdravi ekosustavi, što je ujedno i osnovni cilj CBD-a:

1

Povećati svijest i znanje o središnjoj ulozi genetičke raznolikosti u sveukupnoj biološkoj raznolikosti, dokumentirati i zaštititi tradicionalna i lokalna znanja koja doprinose očuvanju genetičke raznolikosti, te izgraditi kapacitete među zaštitarima za praćenje i upravljanje genetičkom raznolikošću.

2

Sudjelovati u razvoju i primjeni standardiziranih smjernica za rutinsko provođenje genetičkih analiza za upravljanje, dugoročno praćenje i izvještavanje o statusu genetičke raznolikosti, te prijetnjama i trendovima za divlje i socioekonomski važne vrste.

3

Uvesti primjenu poboljšanih ciljeva i pokazatelja usmjerenih na genetičku raznolikost ([Hoban et al. 2020](#)) unutar CBD okvira nakon 2020. kako bi se omogućilo praćenje trendova genetičke raznolikosti i napretka prema tim ciljevima.

4

Nadopuniti predloške CBD-a smjernicama i resursima za poticanje i omogućavanje dosljednog i jasnog izvještavanja o praćenju genetičke raznolikosti *in-situ* i *ex-situ* za divlje i socioekonomski važne vrste.

KLJUČNI REZULTATI

- Iako većina država prepoznaje važnost genetičke raznolikosti, 21% nacionalnih izvještaja u šestom izvještajnom krugu nisu sadržavali podatke vezane za stanje i očuvanje genetičke raznolikosti.
- Samo 5% država izvijestilo je o poduzetim radnjama za očuvanje genetičke raznolikosti na osnovu provedenih genetičkih istraživanja te zaštitom tradicionalnih znanja i njihove primjene kojima se čuva genetička raznolikost.
- Radnje poduzete za procjenu stanja i očuvanje genetičke raznolikosti prvenstveno su bile usmjerene na poljoprivredne vrste (uzgojne životinje i biljke, te njima srodne samonikle vrste), ali ne i na divlje vrste.
- U izvješćima su, kao glavni pokazatelji za očuvanje genetičke raznolikosti, navedeni: broj genetičkih resursa, kao što su banke gena, biljnog sjemena i sl., te status na Crvenim popisima. Međutim, ti pokazatelji nisu pouzdani za utvrđivanje stanja genetičke raznolikosti.
- Nedostatno praćenje genetičke raznolikosti, posebno za vrsta koje nisu ekonomski značajne, smanjuje mogućnosti praćenja promjena genetičke raznolikosti kroz vrijeme na globalnoj razini.

SMJERNICE ZA DALJE

CBD i države potpisnice mogu osigurati učinkovito provođenje ciljeva za očuvanje genetičke raznolikosti kako bi se očuvala sveukupna biološka raznolikost. Radna skupina za očuvanje genetičke raznolikosti, GEO BON i partneri, razvijaju i provode praćenje i zaštitu genetičke raznolikosti te pružaju kontinuiranu stručnost CBD-u i članovima potpisnicima konvencije